

การพัฒนารูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียมสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก

DEVELOPMENT OF A DIATANCE LEARNING TELEVISION EXTENSION POLICY IMPLEMENTATION MODEL IN SMALL SCHOOLS

เอมอร บูรณศักดิ์*

Aimorn Buranasak*

วิสุทธิ วิจิตรพัชร**

Wisut Wichitputcharporn**

อัฉรา นียมาภา***

Achara Niyamabra***

สุพจน์ เกิดสุวรรณ****

Supod Kirdsuwan****

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

* Ed.D., Candidate, Doctor of Administration Education, Faculty of Education, Kasetsart University

* Email: psweet2514@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** Assistant Professor and Ph.D., Faculty of Education, Kasetsart University

** Email: feduws@ku.ac.th

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** Assistant Professor and Ph.D., Faculty of Education, Kasetsart University

*** Email: j_achara@hotmail.com

**** ข้าราชการบำนาญ โรงเรียนสุวีวิทยา

**** Retired Government officer, Sutheewittaya School

**** Email: Supod123@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและเหมาะสมกับสถานศึกษาขนาดเล็ก วิธีการวิจัยมีห้าขั้นตอน คือ 1) กำหนดกรอบแนวคิดของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก สถิติที่นำมาใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ PNI modified 3) สร้างรูปแบบการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ และ 4) ประเมินรูปแบบด้วยวิธีสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคน และ 5) การนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็กประกอบด้วยสามส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง ความนำ หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่สององค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติเก้าองค์ประกอบดังนี้ 1) ด้านมาตรฐานนโยบาย 2) ด้านทรัพยากร 3) ด้านการสื่อสารข้อความ 4) ด้านการบังคับใช้กฎหมาย 5) ด้านลักษณะหน่วยงาน 6) ด้านเงื่อนไขทางการเมือง 7) ด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน 8) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร และ 9) ด้านภาวะผู้นำ และส่วนที่สามเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ผลประเมินรูปแบบพบว่ารูปแบบมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ การนำนโยบายการศึกษาไปปฏิบัติ

Abstract

The purpose of this mixed method research was to develop an effective and suitable model of extending the results of satellite based distant education policy implementation in small-size schools. Five steps of the methodology were as follows. 1) Defining scopes of policy implementation; 2) Investigating current situation problems and needs for implementation of extending the results of satellite based distant education policy in small-size schools. The statistics used was PNI modified; 3) Developing a model of policy implementation; 4) Evaluating the developed model by nine experts by means of focus group discussion; and 5) Proposing the model of policy implementation.

Results of the research showed that the model consisted of three sections. The first section comprised of introduction, principle, and objectives. The second section composed of nine elements of policy implementation, namely: 1) policy standard, 2) resources, 3) communication, 4) law enforcement, 5) characteristics of implementing units, 6) political conditions, 7) practitioner attitude, 8) inter organization relationship, and 9) leadership. The third section was conditions for application of the model. Evaluation of the model showed that it was suitable at the very high level.

Keywords: Policy Implementation Model, Education Policy Implementation

บทนำ

คุณภาพและสมรรถภาพของคนไทยทุกคนเป็นกุญแจสำคัญในการแข่งขันบนเวทีโลก การพัฒนาเด็กไทยให้มีความพร้อม มีความสามารถทางเทคโนโลยี และมีการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งทักษะชีวิตในระบบเศรษฐกิจและสังคมพหุวัฒนธรรมท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์รุนแรงเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วน แต่ปัจจุบันการศึกษาไทยไม่สามารถให้การศึกษามีคุณภาพ และเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนให้มีศักยภาพในการแข่งขันกับประชาคมโลกได้ โดยผลการทดสอบระดับนานาชาติ ได้แก่ Programme for International Student Assessment (PSIA) ในปี 2006 และ 2009 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานจากการพิจารณาดัชนีการพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติพบว่า ประเทศไทยมีดัชนีการพัฒนามนุษย์ในอันดับที่ 81 จากทั้งหมด 134 ประเทศ เป็นอันดับที่ต่ำกว่าอันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) ประเทศไทยจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจัง และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมซึ่งเป็นการดำเนินงานทางการศึกษาโดยจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมถ่ายทอดสดตามหลักสูตรจากสถานศึกษาวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อการพัฒนาคุณภาพให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงในคุณภาพมาตรฐานเดียวกันมีโอกาสเลือกรับการศึกษที่เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนของตนเอง ถือว่าเป็นนโยบายของรัฐบาลในการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียม เป็นกรอบกำกับหรือเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงวิชา นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงทิศทางการพัฒนาทางการศึกษา ที่จะส่งผลถึงคุณภาพของนักเรียนการนำนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการนโยบาย เป็นกระบวนการของการแปลงตัวนโยบายไปสู่การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่จะทำให้ตัวนโยบายบรรลุผลสำเร็จ นับตั้งแต่การกำหนดนโยบาย ซึ่งผู้มีอำนาจต้องพยายามกำหนดให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีการติดตามประเมินผลเพื่อให้การปฏิบัติตามนโยบายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการแก้ไขปัญหาอุปสรรค การปรับปรุงนโยบายให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ดังที่ สมบัติ อารัมธัญวงศ์ (2556) กล่าวไว้ว่า การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ล้มเหลว อาจเกิดผลเสียหาย ผู้ที่รับผิดชอบต้องพยายามตัดสินใจเลือกนโยบายที่มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ และมอบหมายให้หน่วยงานที่มีความสามารถเหมาะสมนำไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นเป้าหมายของนโยบาย และต้องทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาอันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ด้วยสถานศึกษาขนาดเล็กมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้เข้าใจ เป้าหมาย ภารกิจ และแนวคิดการนำนโยบายสู่การปฏิบัติซึ่งการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายนโยบายจำเป็นต้องมีรูปแบบที่ดีซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำนโยบายการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ที่ผ่านมายังขาดการศึกษาในด้านการพัฒนาแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ พัฒนาคูณภาพของผู้เรียนได้ตามมาตรฐานการศึกษาชาติ และบรรลุตามเป้าหมายของนโยบาย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาพัฒนารูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งถือว่าเป็นองค์การทางการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญที่จะทำให้การนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ บรรลุตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล และผลของการวิจัยจะมีคุณค่าต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสถานศึกษาขนาดเล็ก
3. เพื่อประเมินรูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการจำเป็น และการพัฒนารูปแบบในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ในสถานศึกษาขนาดเล็กโดยมุ่งศึกษาที่ โครงการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

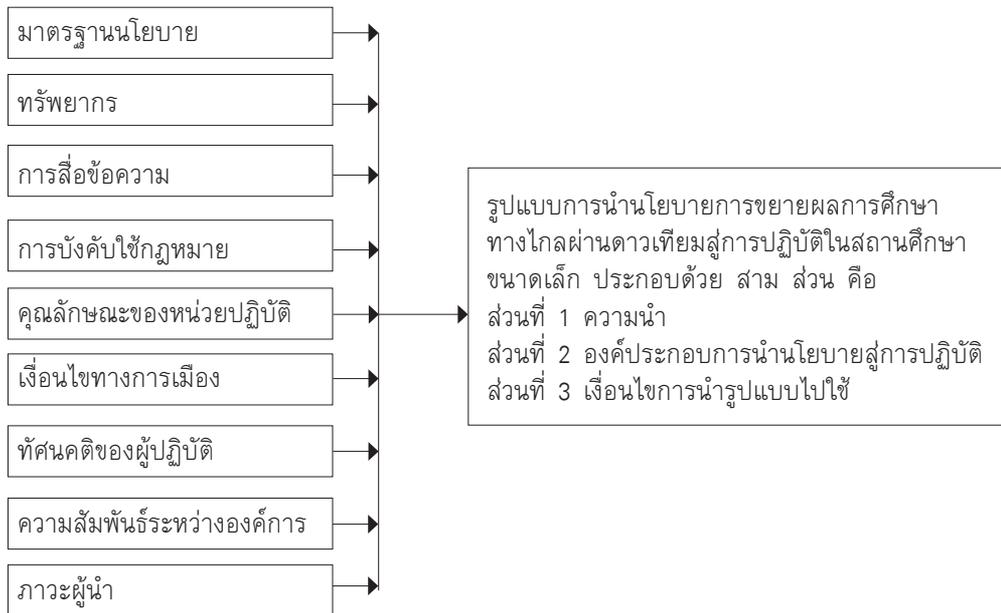
1. ปัจจัยการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ พัฒนามาตามแนวคิดของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ Van Horn and Van Meter (1976) Edwards (1980) Cheema and Rondinelli (1983) และ วรเดช จันทวร (2551) สรุปได้ว่า ประเด็นปัจจัยของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติทั้งหมด 9 ปัจจัย ได้แก่ 1) มาตรฐานนโยบาย 2) ทักษะของผู้ปฏิบัติงาน 3) การสื่อสารข้อความ 4) เงื่อนไขทางการเมือง 5) ทรัพยากร 6) การบังคับใช้กฎหมาย 7) คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติงาน 8) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ และ 9) ภาวะผู้นำ

2. การพัฒนารูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานศึกษาขนาดเล็ก สำหรับรูปแบบที่ใช้ เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา (Keeves, 1988) โดยมีขั้นตอนการสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย ขั้นตอนสำคัญๆ คือ 1) การกำหนดกรอบแนวคิดของการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการจำเป็นของการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติ 3) การพัฒนารูปแบบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ 4) การประเมินรูปแบบ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และ 5) การนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการสังเคราะห์ปัจจัยการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ จากแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้พัฒนาตามแนวคิดของนักวิชาการทั้งในประเทศ และต่างประเทศกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยปรากฏดังภาพที่ 1

ปัจจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดของการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาตามข้อมูลที่ได้จากการตรวจเอกสารการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ นำมาสังเคราะห์แนวคิดเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็กโดยวิธีการสัมภาษณ์การศึกษา รายการณี และการสำรวจ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็น การนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็กโดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร

ขั้นตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการนำผลการศึกษาในส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อยกร่างรูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขั้นตอนนี้เป็นประเมินรูปแบบขั้นตอนสุดท้ายโดยการสอบถามความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบที่สร้างขึ้นว่ามีความเหมาะสม และความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (focus group) และการตอบแบบประเมิน

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอรูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียม ไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังเคราะห์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากขั้นตอนที่ 4 ตามประเด็น ที่ศึกษาปรับปรุงรูปแบบตามประเด็นที่ศึกษา โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความเห็น และข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษานำเสนอรูปแบบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ขนาดเล็กปรับปรุง และจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของไทยและต่างประเทศ บัณฑิตการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ สังเคราะห์เป็นแนวคิด เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนารูปแบบการนำนโยบายขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้ 1) มาตรฐานนโยบาย 2) ทรัพยากร 3) การสื่อข้อความ 4) การบังคับใช้กฎหมาย 5) คุณลักษณะของหน่วยงานปฏิบัติ 6) เงื่อนไขทางการเมือง 7)ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ 8) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร และ 9) ภาวะผู้นำ

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจำเป็นในการนำนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีผลการวิจัยดังนี้

1. มาตรฐานนโยบาย

สภาพปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการกำหนดเป้าหมายชัดเจน ด้านคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็กทุกแห่ง มีการขับเคลื่อนนโยบายโดยกำหนดยุทธศาสตร์วางแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน มีระบบติดตามทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษา การนิเทศสภาพจริง และการติดตามผ่านโปรแกรมที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำขึ้น โดยมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนปัญหาที่พบบางสถานศึกษายังไม่มีความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนนโยบายให้ดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายนโยบาย และขาดจัดทำแผนการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาไว้ในแผนกลยุทธ์และเมื่อพิจารณาดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยภาพรวมปัจจัยด้านมาตรฐานนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมต้องการให้ทางโรงเรียนจัดทำคู่มือหรือเอกสารชี้แจงให้ความรู้ และแนวทางการปฏิบัติโรงเรียนควรประเมินผลนโยบายด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีกระบวนการติดตามและประเมินที่ครอบคลุมทุกภารกิจด้วยวิธีการที่หลากหลาย และนำผลการประเมินไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ทรัพยากร

สภาพปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์สำหรับใช้ตามนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมเพียงพอทุกโรงเรียนทุกห้องเรียน รวมถึงเครื่องบันทึกข้อมูล กรณีดาวเทียมใช้ไม่ได้ บริหารจัดการสภาพแวดล้อม และเตรียมความพร้อมทรัพยากรมนุษย์ทั้งระบบได้แก่ ผู้บริหาร ครู โดยการอบรมเพื่อพัฒนา มีความเข้าใจถึงวิธีการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถานศึกษา ปัญหาที่พบยังขาดการจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงอุปกรณ์ ครูไม่ครบทุกชั้นเรียน และการส่งเสริมดึงเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และช่วยเหลือ และเมื่อพิจารณาดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยภาพรวมปัจจัยด้านทรัพยากรนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมต้องการให้โรงเรียนจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความจำเป็นการดำเนินงานตามนโยบาย กำหนดแนวทางการจัดเตรียมสถานที่ที่เหมาะสมกับการดำเนินงาน และโรงเรียนให้การสนับสนุนบุคลากรอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานตามนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียม

3. การสื่อข้อความ

สภาพปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสร้างความชัดเจนของการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยการอบรม นำเสนอภาพความสำเร็จของโรงเรียนตัวอย่าง จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติให้แก่ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาวิเคราะห์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู เพื่อรับข้อมูล และนำไปขยายความ

ให้ชัดเจนสร้างความเข้าใจต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา, ผู้ปกครอง, นักเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และพร้อมให้ความร่วมมือในการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลด้านต่างๆ มีการสื่อสารและจัดเก็บหลากหลายรูปแบบที่เป็นระบบ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจนปัญหาที่พบยังเป็นการสื่อสารทางเดียวและขาดการสื่อสารอย่างทั่วถึง การสื่อสารก็ควรจะเน้นแบบสองทางระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดกับสถานศึกษาเพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เข้าใจถึงสภาพและปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และเมื่อพิจารณาถึงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยภาพรวมปัจจัยด้านการสื่อสารข้อมูล นโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมต้องการให้โรงเรียนจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงาน ถ่ายทอดข้อมูลการดำเนินงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย และชัดเจนต่อผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

4. การบังคับใช้กฎหมาย

สภาพปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประกาศนโยบายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสู่สาธารณชนโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีประกาศนโยบายมีคำสั่งและระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนให้กับสถานศึกษาขนาดเล็ทุกแห่งได้ถือปฏิบัติ โดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมในการจัดการเรียนการสอนโดยให้ประกาศเป็นนโยบายของสถานศึกษา มียุทธศาสตร์ขับเคลื่อนในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ มีการกำกับ ติดตามการใช้สื่ออย่างจริงจังโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษาโดยการประเมินตามสภาพจริง ตามตัวชี้วัดที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้อย่างชัดเจน ปัญหาที่พบยังขาดมาตรการการบังคับใช้ระเบียบข้อบังคับเพื่อกำกับให้สถานศึกษานำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ให้ประสบความสำเร็จ และมีการบังคับใช้ภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และเมื่อพิจารณาถึงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยภาพรวมปัจจัยด้านการบังคับใช้กฎหมายนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีความต้องการให้โรงเรียนมีมาตรการกำกับและการบังคับใช้ระเบียบ มีกำหนดระเบียบสนับสนุนให้การดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และมอบหมายความรับผิดชอบให้บุคลากรสามารถดำเนินการตามนโยบาย และเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติทุกระดับในการดำเนินงานตามนโยบาย

5. คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ

สภาพปัจจุบัน หน่วยงานปฏิบัติ มีความพร้อมด้านสถานที่ สื่ออุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการดำเนินงานมีการประสานงานกันเชิงนโยบายที่ชัดเจน และรวดเร็วทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นประจำทุกปีการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กที่นำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปใช้ ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการนำนโยบายไปสู่ปฏิบัติให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปัญหาที่พบบุคลากรทุกฝ่ายยังขาดความเข้มแข็งของการใช้สื่อ ขาดความต่อเนื่อง ผู้บริหารบางคนยังไม่จริงจังและไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินงานตามแนวทางนโยบาย ขาดการสร้างแรงบันดาลใจและสร้างขวัญกำลังใจกับครูและบุคลากรทุกระดับ บุคลากรครูบางคนไม่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนตามแนวทางนโยบาย ไม่เข้าใจว่าควรดำเนินการอย่างไรให้สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทาง และไม่มีกำหนดแผนการกำกับ ติดตามกระบวนการใช้สื่ออย่างต่อเนื่อง และเมื่อพิจารณาถึงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยภาพรวมปัจจัยด้านลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีความต้องการให้โรงเรียนมีโครงสร้างที่เหมาะสมต่อการประสานงาน การดำเนินงาน ครูและบุคลากรทุกระดับมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ และ ครูและบุคลากรสามารถให้คำปรึกษา และแก้ปัญหาเกี่ยวกับการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้เป็นอย่างดี

6. เจ็อนโซทางการเมือง

สภาพปัจจุบัน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความชื่นชอบ เข้าใจ และให้ความสำคัญต่อการนำนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมมาใช้ในสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา นักเรียนได้เรียนรู้กับครูครบทั้ง 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้จากครูต้นทางมีความเชื่อมโยง นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมูลนิธิทางไกลผ่านดาวเทียม และกำหนดนโยบายนี้ไว้ในแผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ปัญหาที่พบ คือ สถานศึกษาข้างขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายนอก ได้แก่ เอกชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรอื่นๆ และสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามนโยบาย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีบทบาทในกระบวนการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาเพื่อให้กระบวนการบรรลุตามเป้าหมายของนโยบาย เมื่อพิจารณาดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยภาพรวมปัจจัยด้านเจ็อนโซทางการเมืองต้องการให้ทุกภาคส่วนของการเมืองในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการนำนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมไปปฏิบัติในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน และแก้ปัญหาระหว่างดำเนินงานตามนโยบาย และ ส่งเสริมให้หนักการเมืองระดับท้องถิ่นมีส่วนร่วมกระบวนการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมอย่างยั่งยืน

7. ทศนคติของผู้ปฏิบัติ

สภาพปัจจุบันการนำนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมมาใช้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ในช่วงแรกของการดำเนินงานตามนโยบาย ผู้ปฏิบัติยังใช้สื่ออย่างไม่มีแบบแผน และไม่มี ความเชื่อมั่นในการใช้สื่อ ผู้บริหารขาดความจริงจังกับการดำเนินงานตามนโยบาย ครูก็ไม่ให้ความสำคัญขณะอยู่ในห้องเรียนทั้งนักเรียนไว้กับสื่อทางไกลโดยลำพัง ปัญหาที่พบการดำเนินงานตามนโยบายไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย เนื่องจากครูยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง เช่น ไม่มีการประเมินผลพูดขณะครูปลายทางกำลังสอน ไม่เตรียมแผนการสอนและสื่อการสอนหรือเตรียมแต่ไม่สอดคล้องกับการเรียนต้นทาง สำหรับตัวผู้บริหารไม่จริงจัง และไม่ให้ความสำคัญต่อนโยบาย ไม่ลงมือทำและแก้ปัญหาทันทีเมื่อพบปัญหา และเมื่อพิจารณาดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยภาพรวมปัจจัยด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติต้องการให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของนโยบายครูและบุคลากรทุกระดับมีความพร้อม และให้การสนับสนุนกิจกรรมตามแนวทางของนโยบาย ยอมรับการเปลี่ยนแปลงการทำงานตามแนวทางการดำเนินงานของนโยบาย และมีการสื่อสารกันทุกระดับมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมสนับสนุน การทำงานตามนโยบาย

8. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร

สภาพปัจจุบัน หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษามีการประสานงานทั้งทางตรงและทางอ้อมหลากหลายวิธีการ มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน และมีการประสานงานการทำงานเชิงนโยบายที่ชัดเจนและรวดเร็วทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นประจำทุกปีการศึกษา นำสภาพปัญหาหรืออุปสรรคมาวิเคราะห์เพื่อนำมาพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมให้ประสบความสำเร็จ ปัญหาที่พบ คือ สถานศึกษาส่วนน้อยที่มีการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม ตั้งแต่การออกแบบการดำเนินงานจนถึงการประเมินผลการทำงานเพื่อให้เกิดการทำงานเชิงบูรณาการในเนื้อหา และนำกระบวนการวิจัยมาร่วมพัฒนาระบบให้ก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเมื่อพิจารณาดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยภาพรวมปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรมีความต้องการให้โรงเรียนสร้างความรับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทความร่วมมือของภาคเอกชนในการดำเนินงานตามนโยบาย ประสานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการออกแบบการดำเนินงานตามนโยบาย บรรลุตามเป้าหมาย และโรงเรียนส่งเสริมให้หน่วยงานเอกชนมีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานตามนโยบาย และจัดระบบการประสานงานโดยตรงกับหน่วยงานต้นสังกัดในการนำนโยบายการขยายผลการศึกษากว้างไกลผ่านดาวเทียมไปปฏิบัติ

9. ภาวะผู้นำ

สภาพปัจจุบัน ผู้บริหารส่วนน้อยที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และให้ความสนใจนวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่ และมีการกำหนดแผนงานโครงการให้สอดคล้องกับนโยบาย เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการบริหารจัดการการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพอำนวยความสะดวกต่อผู้ปฏิบัติ สร้างขวัญ และกำลังใจกับครู และบุคลากรอื่น มีการประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่พบ คือ ผู้บริหารบางคนไม่มีความชำนาญในใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่ ขาดการวางแผนการใช้สื่อ และขาดการนิเทศการใช้สื่ออย่างต่อเนื่อง และเมื่อพิจารณาดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยภาพรวมปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต้องการให้ผู้บริหารสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับครู และบุคลากรรู้สึกประทับใจร่วมกันในการดำเนินงานตามนโยบาย ผู้บริหารควรใช้วิธีการจูงใจในเชิงบวกต่อผู้ปฏิบัติงานทุกระดับในการดำเนินงานตามนโยบาย สามารถสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และผู้บริหารพัฒนาบรรยากาศในการทำงานเหมาะสมและจูงใจบุคลากรปฏิบัติงานตามนโยบาย

ผลจากการศึกษารูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ความนำ ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดหลักการที่นำมาใช้ ได้แก่ 1) หลักการมีส่วนร่วม 2) หลักการบูรณาการการจัดการเรียนการสอน 3) หลักการมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน 4) หลักการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม และ 5) หลักการทำงานเป็นทีม และวัตถุประสงค์ส่วนที่ 2 องค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ 1) มาตรฐานนโยบาย 2) ทรัพยากร 3) การสื่อข้อความ 4) การบังคับใช้กฎหมาย 5) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 6) เงื่อนไขทางการเมือง 7) ทศนคติของผู้ปฏิบัติ 8) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร และ 9) ภาวะผู้นำ และส่วนที่ 3 เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า รูปแบบมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบที่สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ มาพัฒนาให้เหมาะสมกับหน่วยงานปฏิบัติสามารถนำไปใช้ได้และง่ายต่อการทำความเข้าใจ ตลอดจนเป็นแนวทางในการดำเนินงานที่มีรายละเอียดอย่างชัดเจนเหมาะสมกับการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีประเด็นความต้องการจำเป็นในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็กโดยใช้แนวคิด ทฤษฎี ที่ได้จากศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศ ปัจจัยการนำนโยบายสู่การปฏิบัติสังเคราะห์เป็นแนวคิด เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ในการสร้างการพัฒนารูปแบบการนำนโยบายขยายผลการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก 9 ปัจจัย คือ 1) มาตรฐานนโยบาย 2) ทรัพยากร 3) การสื่อข้อความ 4) การบังคับใช้กฎหมาย 5) คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ 6) เงื่อนไขทางการเมือง 7) ทศนคติของผู้ปฏิบัติ 8) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร และ 9) ภาวะผู้นำ พบว่าองค์ประกอบทั้งเก้าปัจจัยยังมีปัญหาและความต้องการจำเป็นแต่องค์ประกอบ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงกว่าทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะโรงเรียนสร้างความรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของความร่วมมือจากภาคเอกชนในการดำเนินงานตามนโยบายมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดเพราะว่า ในการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานเอกชน จำเป็นต้องให้เข้าใจถึงบทบาทตามกรอบหน้าที่ที่พึงมีต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การที่หน่วยงานเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปรึกษาหารือ และให้การสนับสนุนด้านต่างๆ น่าจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงาน และทำให้เกิดความร่วมมือ ในการปฏิบัติงานตามนโยบายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันสอดคล้องกับ แนวคิด Barrett and Fudge (1981) ได้จำแนกแนวทางศึกษาการนำ

นโยบายไปปฏิบัติ พบว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเรื่องของการผลักดันนโยบาย กระบวนการเจรจาต่อรอง การปฏิบัติ และการตอบสนองให้บรรลุผล มีเงื่อนไขสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยภาพรวมได้แก่ ความชัดเจนของเป้าหมาย นโยบาย ทรัพยากร การควบคุม และระเบียบการปฏิบัติ การติดต่อสื่อสาร การประสานผลประโยชน์ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน ลักษณะเฉพาะภายในแต่ละหน่วยงาน กลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ เช่นเดียวกับ Pressman and Wildavsky (1984) ได้แสดงทัศนคติของการแปลงความเป็นนามธรรมของเป้าประสงค์ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่เกี่ยวกับบุคลากรที่ร่วมรับผิดชอบทั้งบุคลากรภายในหน่วยงานเดียวกัน และระหว่างหน่วยงาน การสร้างความเข้าใจที่ดีเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าบุคลากรขาดความร่วมมือที่ดีต่อกัน ขาดความเข้าใจต่อการประสานงานก็จะเป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดความสำเร็จ ดังนั้นความร่วมมือด้วยความเข้าใจต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันก็จะส่งผลให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และ Hahn, Green, and Waterman (1994) ได้ทำการประเมินผลการนำนโยบายสาธารณะด้านการศึกษาไปปฏิบัติความสำเร็จของโครงการจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีความร่วมมือของหน่วยงานองค์การ และบุคคลต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของการวางแผน และการปฏิบัติตามโครงการ

2. ผลจากการพัฒนาและประเมินรูปแบบการศึกษารูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่าประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ความนำ ซึ่งประกอบด้วย แนวคิด หลักการที่นำมาใช้ได้แก่ 1) หลักการมีส่วนร่วม 2) หลักการบูรณาการ การจัดการเรียนการสอน 3) หลักการมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน 4) หลักการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม และ 5) หลักการทำงานเป็นทีม และวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ 1) มาตรฐานนโยบาย 2) ทรัพยากร 3) การสื่อสารความ 4) การบังคับใช้กฎหมาย 5) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 6) เงื่อนไขทางการเมือง 7) ทัศนคติของผู้ปฏิบัติ 8) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร และ 9) ภาวะผู้นำ และส่วนที่ 3 เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการศึกษา รูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็กอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่ารูปแบบนี้มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่างๆ มาพัฒนาให้เหมาะสมกับหน่วยงานปฏิบัติสามารถนำไปใช้ได้และง่ายต่อการทำความเข้าใจ ตลอดจนเป็นแนวทางในการดำเนินงานที่มีรายละเอียดอย่างชัดเจนเหมาะสมกับการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดของ Uthai Boonprasert (1978) ทำการวิจัยเรื่องแบบจำลองแบบสมบูรณ สำหรับการวางแผนของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย:กรณีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเสนอทางเลือกที่เป็นไปได้ในการปรับปรุงการวางแผน และระบบการบริหารทรัพยากรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพการวางแผน และระบบการบริหารทรัพยากรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2) ระบุปัญหา และความต้องการจำเป็นในการวางแผน และบริหารทรัพยากร 3) นำเสนอแบบจำลองที่เป็นทางเลือก (alternative model) 4) ทดสอบความเป็นไปได้ และการยอมรับของคณะผู้บริหาร และ 5) ทบทวนแบบจำลอง และให้ข้อเสนอแนะ จากการวิจัย พูนสุข หิงคานนท์ (2540) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจําต้องคํการของวิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข แบ่งขั้นตอนการวิจัย 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาเอกสารเพื่อกําหนดกรอบการวิจัย 2) การศึกษาสภาพปัญหาการจําต้องคํการ 3) การสร้างรูปแบบการจําต้องคํการวิทยาลัยในชั้นต้น 4) การทดสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบขั้นต้นโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และ 5) การปรับปรุงและพัฒนารูปแบบที่สร้างให้สมบูรณ์ และดิเรก วรรณเคียร (2545) สรุปไว้ว่า การพัฒนาแบบจำลองเป็นกระบวนการในการสร้างหรือพัฒนาแบบจำลอง ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การศึกษาองค์การความรู้ที่เกี่ยวข้อง 2) กําหนดหลักการ และองค์ประกอบของแบบจำลอง 3) การร่างแบบจำลอง และ 4) การตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้หรือการทดลองใช้แบบจำลอง

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการจำเป็นในการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก ยังมีปัญหาและความต้องการจำเป็น แต่ต้องค้ำประเกอบด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์การมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงกว่าทุกองค์ประกอบ โดยเฉพาะโรงเรียนสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของความร่วมมือจากภาคเอกชนในการดำเนินงานตามนโยบายมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด เพราะว่าการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานเอกชน จำเป็นต้องให้ได้เข้าใจถึงบทบาทตามกรอบหน้าที่ที่พึงมีต่อการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ จากการพัฒนาและประเมินรูปแบบการศึกษารูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่าประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ความนำ ซึ่งประกอบด้วย แนวคิด หลักการที่นำมาใช้ ได้แก่ 1) หลักการมีส่วนร่วม 2) หลักการบูรณาการการจัดการเรียนการสอน 3) หลักการมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน 4) หลักการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม และ 5) หลักการทำงานเป็นทีม และวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ 1) มาตรฐานนโยบาย 2) ทรัพยากร 3) การสื่อข้อความ 4) การบังคับใช้กฎหมาย 5) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 6) เงื่อนไขทางการเมือง 7) ทศนคติของผู้ปฏิบัติ 8) ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ และ 9) ภาวะผู้นำ และส่วนที่ 3 เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการศึกษารูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็กอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า รูปแบบนี้มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่างๆ มาพัฒนาให้เหมาะสมกับหน่วยงานปฏิบัติสามารถนำไปใช้ได้และง่ายต่อการทำความเข้าใจ ตลอดจนเป็นแนวทางในการดำเนินงานที่มีรายละเอียดอย่างชัดเจนเหมาะสมกับการนำนโยบายการขยายผลการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

จากการวิจัยการพัฒนารูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับหน่วยงานระดับนโยบาย ได้แก่ หน่วยงานระดับกระทรวง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ หน่วยงานระดับนโยบาย ได้มีการกำหนดนโยบายเสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยดำเนินการควบคู่กับการประกาศใช้นโยบายหลัก เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้าใจถูกต้องและตรงกัน

2. ข้อเสนอเชิงบริหารจัดการ

จากการวิจัยได้มีนำเสนอรูปแบบการนำนโยบายการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็กซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติขั้นสุดท้าย ที่ส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีการศึกษาและทำความเข้าใจรูปแบบ นำไปใช้ตลอดกระบวนการ มีการบูรณาการให้สอดคล้องกับบริบท จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบระดับสถานศึกษา มีการกำกับ ติดตาม และประเมินอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอเชิงการวิจัย

3.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ ต้องการสร้างความรับรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทความร่วมมือของภาคเอกชนในการดำเนินงานตามนโยบาย เพราะว่าปฏิบัติภารกิจที่หน่วยงานเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปรึกษาหารือ และให้การสนับสนุนด้านต่างๆ ทำให้เกิดความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่า ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเอกชนในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

3.2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านทัศนคติของผู้ปฏิบัติครู บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของนโยบายครู และบุคลากรทุกระดับมีความพร้อมและให้การสนับสนุน กิจกรรมตามแนวทางของนโยบาย เพราะว่าครูและบุคลากรทุกระดับเป็นผู้ต้องปฏิบัติถ้าได้มีโอกาสเข้ามา มีส่วนร่วมการดำเนินงานทุกขั้นตอนก็จะเกิดความเข้าใจ และจะปฏิบัติงานตามนโยบายได้สำเร็จ และจะ ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน เป็นการส่งเสริมได้ตรงกับความต้องการของครูและบุคลากร ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการศึกษาการประเมินความจำเป็นต้องการการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก

บรรณานุกรม

- ดิเรก วรรณเศียร. (2545). *การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พูนสุข หิงคานนท์. (2540). *การพัฒนาารูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรเดช จันทรงค์. (2551). *ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค
- สมบัติ อารังธวงค์. (2556). *นโยบายสาธารณะ: แนวคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพฯ: เอสแอนดีจีกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *แนวทางนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลโครงการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- Barrett, S. M. and C. Fudge. (1981). *Policy and Action: Essays on The Implementation Public Policy*. London: Methuen.
- Boonprasert, U. (1978). *A Comprehensive Model for Higher Education Institutional Planning in Thailand: The Case of Chulalongkorn University*. (Dissertation in the School of Education). USA: University of Pittsburgh.
- Cheema, G.S. and D. A. Rondinelli. (1983). *Implementation Decentralization in Asia: Local Capacity for Rural Development*. Nagoya, Japan: United Nations Center for Regional Development.
- Edward, G.C. (1980). *Implementation Public Policy*. Wachinton D.C.: Congressional Quatery Press.
- Hahn, A.J., J.C. Green. and C. Waterman. (1994). *Educating About Public Issue: Lesson from Eleven Innovative Public Policy Educational Projects*. USA: Cornell University.
- Keeves, P. J. (1988). *Education Research Methodology and Measurement: An International Handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Pressman, J. L. and A. Wildavsky. (1984). *Implementation*. Berkeley: California Press.
- Van Horn, C. E. and D.S. Van Meter. (1976). "The policy Implementation of Intergovernmental Policy," in Charles O.J., and R.D. Thomas (eds), *Public Policy Making in a Federal System*. California: Sage Publication, Inc.